

Espanya aposta per la divergència europea

El dia 26 propassat el Ministeri d'Educació i Ciència va fer públic un document, del que ja han fet ressò tots el mitjans de comunicació, en el que exposa les seves decisions sobre com s'han d'organitzar les carreres universitàries per adaptar-nos al procés de convergència europea, denominat procés de Bolonya.

El govern de l'Estat opta per fer que totes les carreres, els graus, tinguin una durada de 240 crèdits europeus, equivalents a 4 anys si l'estudiant treballa a ple rendiment i amb èxit acadèmic. Això ens diferenciarà d'altres països europeus que majoritàriament han optat pe carreres de 3 anys.

El ministeri justifica aquesta decisió en base a 4 punts:

- 1.- Quatre anys permetran accedir al mercat de treball sense formació complementària.
- 2.- En altres països europeus els estudiants s'incorporen a la universitat als 19 anys, i per finalitzar a la mateixa edat s'allarga 1 curs la universitat i així acaben igual, als 22.
- 3.- El primer curs constarà de matèries comunes per facilitar els canvis de carreres entre les del mateix grup i evitar així errors vocacionals.
- 4.- Una durada de quatre anys permetrà que Espanya s'homologui amb altres grans espais d'Educació Superior com és l'Espai Iberoamericà de Coneixement.

Al meu parer, aquesta és una decisió equivocada per diverses raons. És cert que els estudiants arriben a la universitat amb una manca de preparació i que això repercuteix en el seu rendiment, que provoca abandó i repetició d'assignatures. Això no es resol transformant les actuals diplomatures de 3 anys en carreres de 4, ni deixant les de 4 en la mateixa durada. El principal objectiu de Bolonya és el d'aconseguir que els sistemes europeus d'educació superior, diferents, siguin més homogenis i flexibles, i siguin més semblants al sistema dels Estats Units. Per aconseguir la mobilitat europea dels estudiants i dels professionals. I això vol dir construir un sistema similar al que tenen avui els països anglosaxons. El sistema europeu es configura amb graus, equivalents a les actuals carreres, de 3 anys i postgraus de 2 anys. Els estudiants de l'Estat, quan acabin el grau, es trobaran amb postgraus europeus de 2 anys i els europeus amb postgraus espanyols d'1, cosa que evitarà la mobilitat i ens crearà fronteres.

El model europeu aposta per carreres de 3 anys que permetin als estudiants una formació bàsica, que surtin al mercat i, després, un cop més definida la seva carrera professional, complementin la seva formació amb els postgrau més orientats a les seves necessitats reals. D'aquesta manera s'evitaria una sobreformació poc vocacional. Això no és obstacle per a que aquells estudiants que tinguin clara la seva vocació compleixin una formació de 3 anys de grau i 2 de postgrau de forma continuada.

És un fet normal que els països no europeus adaptin la seva formació a la dels països europeus i no a l'inrevés. Tradicionalment els països africans d'influència francesa s'han adaptat al sistema francès, com és el cas del països magribins, o els hispanoamericans al sistema actual espanyol. No a la inversa. Així, cal pensar que els països iberoamericans s'adaptaran al sistema europeu, que, per altra banda és semblant al de EUA. Intentar el procés a la inversa no té cap lògica.

El dèficit formatiu dels nostres estudiants no es resol amb un curs inicial a la universitat, sinó amb un curs previ, preparatori, per a aquells estudiants que es vulguin incorporar a la universitat. Molta gent recordarà el curs preuniversitari o el COU, no obligatoris per a aquells que no tinguin vocació universitària. És a la secundària i no a la universitat on cal resoldre aquests dèficits.

Finalment, un any més obligarà a destinar tots els recursos actuals i futurs a absorbir l'allargament de totes les diplomatures, sense poder reformar l'actual sistema universitari. La reforma per millorar és el gran repte. Fer bé la reforma amb carreres de 3 anys de grau i 2 anys de postgrau li pot costar a Catalunya 1.150 milions d'euros (7.550 a l'Estat). Un anys més representaria 1.540 milions d'euros a Catalunya (10.220 a l'Estat). Les transferències a les universitats públiques de la Generalitat aprovades en el pressupost per a l'any 2006 són 715 milions d'euros (suposo que hi haurà hagut alguna modificació menor durant l'exercici). Les matrícules deuen voltar els 100 milions d'euros, no conec la xifra exacta. Algú creu que tot això és assumible?. Algú pensa que és políticament assumible fer que paguin la diferència els estudiants. Clar sempre es pot abaratir fent que els estudiants abandonin al primer curs. Dic tot això amb el coneixement que hem dóna formar part de la comissió estatal de finançament universitari, que durant 2 anys ha estat analitzant les necessitats financeres de les universitats. Estic disposat a debatre les xifres amb qui vulgui i quan vulgui.

El sistema triat pel ministeri ens abocarà al fracàs universitari. Els rectors catalans demanen flexibilitat. Certament, com passa en el sistema britànic, no necessàriament tot ha de ser idèntic. Per una vegada mirem a Europa.

Enric I. Canela

Vocal de la Junta Directiva del Cercle per el Coneixement